

DISPUTATIO PHILOSOPHICA,
Dc
**EXISTENTIA
 RERUM;**

Quam,

SUB AUSPICIO NUMINIS AB ÆTERNO EXISTENTIS,
 Ad concentum approbati suffragii Amplissimæ Facultatis
 Philosophicæ, in Regia Academia Aboënsi,

PRÆSIDE

Viro Praclarissimo,

DN. M. SIMONE TÜLPE/

Log. & Metaph. Professore longè dexterimo, Academiæ
 h. t. RECTORE Magnifico, Præceptore atque Pro-
 motore submisso animi cultu ætatē pro-
 seqvendo,

HONORES ADITURUS ACADEMICO-PHILOSOPHICOS,
 Candidorum censuræ modestè sicut

GEORGIUS O. ÄNELIUS,
 Ostro-Bothniensis.

In Auditorio Maximo,

Ad diem xx. Julii, M. DC. LXXXVIII.

ABOÆ,

Impr. apud JOHANNEM L. WALLIUM, A.T.

IN CHRISTO Reverendissimo Patri ac Domino,
DN. JOHANNI GEZELIO,
S. S. Theologiæ Doctori Eminentissimo; Inclytæ
Dioceſeos Aboënsis Episcopo dudum meritissimo, Regiæ
ibidem Academiæ Pro-Cancellario Amplissimo, Ecclesiæ-
ſtici Confistorii Præſidi gravifffimo, Mecœnati Patrono ac
Promotori meo benignifffimo, devota veneratio-
ne animi, æternum ſuspicioendo.

ut &

MAGNIFICO DN. RECTORI.

Ceterisque

Maximè ac Admodum Reverendis, Excellentissimis, atq;
Præclarissimis Dominis, Facultatum Thœologiæ
atq; Philosophiæ

PROFESSORIBUS,

longè celeberrimis;

Mecœnatibus, Præceptoribus atque Studiorum meo-
rum Promotoribus,

Obsequiosa humiliq; mente perpetim de-
venerandis,

Gaudia Opto. Et viteras!

Admiratione solito venerantiori, junctoq; gratiarum actionis elogio dignissima est, etiam inconsulis Oraculis, admiranda Dei clementia; eo præsertim nomine, quod insigni rei literarie commodo, Doctores eosq; rerum pertitissimos, Discēntibus imperitis & modum adbuc sue vita non eque teneribus: Patronos ac Præfules, Clientulis & eis, quorum est nutum monentis sequi, doctrinæ regulis ac exemplari vita, nec non justa patrocinii tutelâ præesse faciat. Gratia plane divina! nec que documentis asseveretur exoticis; In Patriæ nostræ gremio tantæ bonitatis salutifero fruimur fonte: cuius, in circuitu, non stativa solum custodia sed & tutelare simul præsidium Antistitibus, vigilancia probatis, scientia, usu & experientia instructissimis, nec non gravitate quam maximè conspicuis demandatum est: delectoq; successionis ordine demandatur etiamnum nutante fato. Enī ad Sacratissimum Finlandie Sinai sedet in sella Mosis ferè octogenarius Josua: eisq; adsunt Aronite splendore illo vere sacerdotali augustissimi. Juxta, attende! bunc, haud procul situs & est studiorum flore inclitus Parnassus: cui præest Apollinis instar Magnificus Regulus: ejusq; latus claudunt Musarum Præfecti, qui Aoniam tenentes Heliconis Alumnos Thespiae scaturiginis necatae reficiunt sano. Rem Sacris involutam monumentis, jam manu demissa fortassis explico: Vos, quorum, in conspectum nomina dare sum ausus, obtutu primo verebar alloqui: Vestras inquam, Reverendissime Pater, Magnifice Domine Rector, ut & maximè ac admodum Reverendi, Excellentissimi & longè Praclarissimi Dn. Professores, Amplissimas atq; Præcellentissimas Dignitates, memorata benignitatis Divinae, ceu insignia verissima, indicis haud adumbratio agnosco: cernuaq; animi reverentia, non secus ac singulari Dei manuum ope sacrosancti depositi, olim ē sinu Patris prolati, præparata tabernacula; morum & cedro quāvis digniorum artium Divinorum

rum imagines eterna memoriae insculpendas sufficio. Tu namque
Reverendissime in Christo Pater! Ecclesie Orbis arboi columen es;
annalibus sacris quam illustre decus! Vosq; Maxime ac Admodum
Reverendi, Excellentiss: atq; Praclariss: Dn. Professores: partim re-
ligionis Orthodoxe, universis Persarum Gaziis multò pretiosiores, quā
conservandæ, quā tutandæ Statores, Presides & Administratores e-
stis; ad omnem posteritatem multis praconiis commendatissimi:
partim antiquæ sanioris & Aristotelis defecate Philosophia Docto-
res as propagatores, ob solertiam perpetuitatem laudis facile celebra-
tissimi. certè omnes & singuli Viri Dei estis: ad salutem Duces
ac vite Magistri. Hoc jam cernebam per Octennium, quāvis
non ea, qua debui perceperim obseruantia: cuius proinde visionis,
mibi fateor, ineffabilis, indicium non alienum videbatur hac occa-
sione vel aliquale relinqueret, simulq; unicum solum lustrationis tam
diutine hallucinantibus satis perceptam ocellis, multoq; titubanti
magis scriptitatem calamo experientia notam, Vestrarum Ampliss.
Adm: Reverend. atq; Præcellentissimarum Dignitatum luminibus
subjicere; in signaculum, spero acceptum, gratia supra humilita-
tem habendæ, pro pervigili de mea salute habita curâ, ad votum
præstitis beneficiis favoreq; promotionis mihi jam sepius accumulate
propenso. cuius de vera integritate, sit illa perpetuo! quemadmodum
nunc planè sim certus, ita & eodem salvus, nusquam non pergam
integras pro vobis ad Deum fundere preces;

Vestrīs,

Reverendissime DN. EPISCOPE,

Magnifice DN. RECTOR,

Maxime ac Admodum Reverendi &

Excellentissimi DNN. PROFESSORES,

Amplissimis atq; Præ-Clarissimis Dignitatibus;

Ad officia grata promptus ac promus
GEORGII AENELII.

VIRO

Reverendo atque Clarissimo

DN. GEORGIO ÆNELIO, Philosophiae Candidato omnino strenuo, Scholæ Wasaënsis Con-Rectori ut meritissimo, ita legitimè designato, pro summis in Philosophia honoribus indipiscendis, de *Existentia Metaphysica* subsilitè differenti, Amico & commiliti sincerè amando:

GEORGIUS ÆNELIUS

per Anagrammam:

ÆRE. NUGIS. EGO. LUIS.

Sunt hominum multi qui gaudent ÆRE doloso;
Atque etiam NUGIS qui capiuntur; Ego
Rideo sed tales, simul & tibi grator honores
Quos meruit studium sedulitasque tua.
Ergo Luis nullum peccatum, splendida Virtus
Cum tibi sit cordi, justus & aequalis ut es.
Discursu docto commonstras otia vitæ
Desidis ut fugias, Artibus invigilans.
Utere ter felix statu ventoque secundo,
Dum in Terris aurâ vesceris æbereâ.

L. Mq;

Ut ut occupatissimus adgratulabar

SIMON Zalpo.

Met. & Log. Prof. Ord.
h.t, Acad, RECTOR,

VIRO

Solidiori eruditione & vita innocentia clarissimo,

DN. GEORGIO AENELIO, O. Bothn.
Scholæ Wazaënsis Con-Rectori dexterimo, senioris
Philosophiæ Candidato dignissimo, amico meo
singulari;

*Pro summis in Philosophia honoribus adipiscendis
eruditè disputanti:*

HAETENUS Aonidum qui pastus nectare claro
AENELI, capies digna tuis studiis
Præmia; quæ confert certatim turba novena
Aptans mox capiti laurea ferta tuo.
Maestre decus Juvenum cui surgit gloria Pindi;
Et nemus Aboicum carmina læta sonat.
Suscipias igitur felici sidere claros
Nunc titulos partos ritè magisterii.
Sancta Trias adsit, semitasque viasque regendo
Ipsa tuas, faciat teque valere diu!

Dabam subito ex meo

Tusulano Dom. V.
Trin. An. Ch. 1688.

*Exiguo licet verborum apparatu, sincero
tamen affectu mibi amantissimo
Ænelio gratulabar*

JACOB, FLACHSENIUS.

*Candidato Philosophiae ac Trivialis Scholæ Waasensis
Con-Rectori egregiè sedulo,*

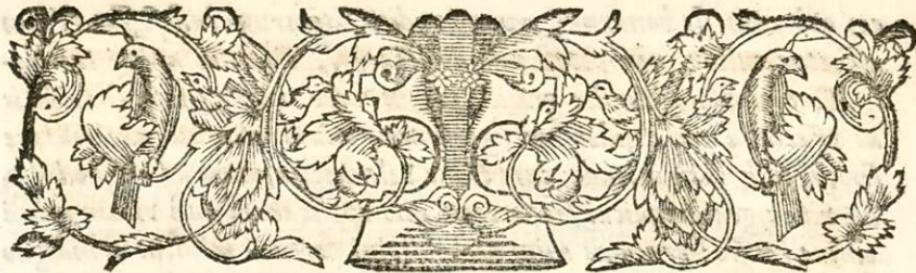
Clarissimo

DN. GEORGIO ÆNELIO,
Fautor & Amico veteri.

Si fas esset redire ad prima rerum tempora, & in eis contemplari scientiarum vigorem, quis non adverteret, in dicendo regendisque rebus nullam ferè adfuisse inscitiam; Deinde vero cum scripta eruditorum sentire cœperunt calamitatem satis gravem, variasque variis seculis subierunt vicissitudines, jamque bonarum artium studia extincta fuerant, tanta ruditas invasit orbem terrarum, ut Clerici, teste Campanella, vix jam scirent legere, ipsique Cardinales Pontificem qui Sylvester II. existimatur, in sarcis nollent sepelire, propterea quod invenerant in ejus cubiculo librum mathematicis figuris exaratum, et putarent esse Necromantiam. Disculpsis autem tempestatum nebulis, illustrabant rursus animos radii humanioris literaturæ, sed & bona pars hominum delectabatur libris, quos Interpretes Aristotelis Metaphysicorum nomine insignivere: qui tamen longè aliam hodiè creduntur habere indolem quam acceperunt ab ipso Auctore. Huic namque propositum fuisse, agere de Deo, in *euæcia* metaphysica, quæ ob eam

am causam salutata est *Sapientia*, *Philosophia prima*,
Theologia. At nos in metaphysica cogitare de *Ente*,
Essentia, *Existentia* sine respectu ad animum vel cor-
pus, creatum vel increatum. Hinc est communis
opinio; Unversalia rerum existere in illis singulari-
bus, quæ ambitu hujus universi vel comprehen-
duntur vel non, siccirco *existentiam* tam lato conce-
ptu esse metiendam, ut ejus notione ponantur o-
mnia, quæ sunt extra nihil, atque sic illius termi-
nos implere omne spatum *essentiae* realis; Verum
etiam differre hæc duo inter se ita, ut *Essentia* sit
conceptu prior, *Existentia* autem quasi *hujus* ulti-
mus actus. Hoc argumentum de *Existenta* quoni-
am aggressus es, Eruditissime Dn. non dubito, quin
operose satis ac cogitatè, curatissimaq; ratione idem
persecutus fueris, ut nihil vel queat vel velit adjicere
mea tenuitas, nisi quod sciat, propinquitatis quasi jus,
quô uterque nostrum ad idem ferè solum, natio-
nem plane eandem, natales & *existentiam* refert,
postulare à me, deinde familiaritatem, quæ dudum
mihi tecum intercessit, validius quoque flagitare,
ut optima quæque conatibus laboribusque Tuis
ominer, cum in instituenda Vaafensi Adolescentia,
tum in Christi grege pascendo. Vale.

GABR. H. Gråg.

CANDIDE LECTOR,

Selectiora studiorum genera, qua animum in liberalibus erudiunt, singulare laudis encomium merentur singula: & sanè fas est, ut in universitate rerum primā post Deum obseruentur curā. eximia quippe dona Deisunt, quibus bonum mortalibus non est præstantius ullum, vereq; artium laudatarum omnium procreatrices audiunt: quarum admirabili institutionis opellā mens nostra, imaginis illa divine portiuncula, undiquaq; politur eximie. Hac continuata jugiter sollicitā, qua par est, fide, obductam inscitiae caliginem ab animo, mirum in modum, dispellunt & scientiā rerum insigniter eundē illuminant: hac vitam virtute & egregiis traducendam factis decenter instruunt: hac mores perficiunt integritate lectā: horum deniq;, quod maximum est, præstantiā universi hujus effectoris & Moderatoris, summi Divini Numinis assequimur notitiam, quatenus naturæ lumine cognosci possit ac debeat; adeoq; sic patet hæc, omnium quod interest, vel ad cultum DEI, vel ad scientiam & notitiam rerum, vel ad jus hominum, quod situm est in societate humani generis, suppetere passim: nihilque aliud esse, quam eruditio humanae principium, fundamentum atque presidium. Rem profecto momenti memoro dignissimi: quam tamen Tibi Benevole Lector quæstā argumentorum exponere svadā, supervacaneum du-

co; qui cum sis bonarum, quas predico, literarum indefessus & jam
assuetus cultor, non potest non delectare felicitatum animi tui vo-
rum, eorundem finalis gratia. meum vero ipsius tanta savitatis
ac preclara rei desiderium significare, etiam ulterius extimulare
seriori nisu satis intendo; cum & me vel nunc animum ad aliquid stu-
dii vitaq; genus applicuisse oporteat: imo applicabam qua vitam, utinā
omine fausto! praconis enim verbi divini personā mihi, ut ut indigno
imposuit Deus simulq; sortes meas posuit cum eis, qui sedent in scholis.
Quaeis honestissimis functionibus ut aliquali satisfiat modo, luben-
ter animus est (cui sanum vadet sane conscientie custos & justum
injungit officii ratio) studia preprimis post Deum colere: & quidem
ea, que instituto quam maxime congruant. Hoc prout Dei edifi-
canda Ecclesia & insituendis nuper natis in usum, divinitus designa-
tum est (caepitis ad sis O Deus;) illud studii genus mihi quoq; occi-
piendum est, quod fundamentum sternit quibusvis aliis. Istud
cum faciat summo studiorum Philosophicorum & Theologicorum
cum usu, ornamento & commodo, Disciplinis reliquis anteponenda Me-
taphysica; Primarium ejusdem objecti punctum, vice specimenis augu-
ralis publicitus edere constitui. Id etsi delicatioribus bujus seculi inge-
niss nimis antiquum videatur; nihil tamen ego non deprehendebam in
bac vexata materia, quod mihi, utpote rerum adhuc imperito, pla-
nè nova fuere. proinde haud parum me tum profecisse existimo,
si id hauserim scientie ex scriptis veterum, qua litis demum sponite
decisionem expresserit verissimam. Hoc solum mihi concedas Lector
Benevole velim: quodq; pro favore & amore erga discendi cupidos
habendo, Te tua sponte facturum, candidoq; tui suffragii calculo
comprobaturum, veritati antique spe certa confusus expecto.
Vale.

THEOREMA PRIMUM,

*Existentiam debita cum curâ, quâ appellationem conspiciens ejusdemq; genuinæ originationis & significatio-
nis certitudinem intuens.*

§. I.

Rerum, qvot unquam naturæ debitum esse possident, quæ scilicet ista nituntur principii gratiâ, ut sint & extra controversiæ aleam suas præstent obeantque vices, nulla qvidem dignosci potest diversitas Essentiæ contrarietatem inferens: attentius tamen ad eorundem statutus introspicienti fatalis quædam nebula, haud sanè flabello amovenda, prospectum adimit liberum, ne justam apparentis notam vix queat qvis assequi; hinc tot à vero recedentes sententiæ atqve conjecturæ fallaces, qvæ credulum mentis indicem variis permovent præsagiis. Quapropter vastum hoc naturæ diaphanum dum animum induco lustrare, necessum est ut prævio speculatorum consilio de integro in antecessum mihi prospiciam Telescopio, cuius opera diversæ apparitionis identitatem exactè discernere possim. quod ipsum præcipue tum exequi videor, si non fucata illa veritatis internoscendæ signa cautius attendero, quibus interior rei cognitio svetè ac expeditius acqviritur: adæqvatam videlicet rei tractandæ prædeterminationem ejusque justum significationis formale. quæ si primitus negligantur inquit Scharfius in *pedia Log. Lib. I. c. I. frusta laborat scientia rerum indagatrix*

§. 2. Hoc autem dum facere attento, in ἔπιμον ipsius Existentiæ impræsentiarum examinandæ, acies I. consultò intenditur. verum cum hoc satis perspicuum sit, & vix levem apud Philosophos hac super re comperiri contingat dissentionis motum; asserimus illam liquidò deduci à verbo *Exsistere*, concepto non tam per modum abstracti, quam concreti & in vi infinitivi, qui proprius ejus usus est: qvod ceu terminum denominationis à quo supponit tam ratione nominis, exigua inde vocis flexione formati, quam vi significationis, essentiam inferente realē ac actualem, per qvam existens dicitur tanquam existfistere.

§. 3. Sed ne isthoc per se luce meridiana clarius Φανόμενον alicui variegatum, quod merito timebamus apparet, perstringendi sunt II. nonnulli opinionum ductus; qui, instar radiorum obtuitum visionis acriorem impedientium, studiolos hujus mysterii fallunt. obliterandas itaq; (α) magis quam consultum ducimus eorum hypotheses, qui intimiori rei consideratione neglecta, existimationi vulgi, supra famam notæ tam facile subscrubunt, ut existentiam pro *subsistentia ultimata* agnoscant & acceptent: quæ tamen existendi ratio solis substantiis competit adeoq; iis, quæ supposita audiunt. quâ quidem vulgata acceptione non negandum ὑπάρχειν aliquando exprimi; quippe sic ultima actualitate seu ultimo gaudet actu, prout & tum sensibus magis videatur exposita: sed sic accepta valdè pressis coarctatur parallelis ut solummodo contradistingvatur Inexistentiæ, accidentium inessendi modo. quæ tamen non secus quam alias suppositorum substantiæ, quibus insunt tanquam subjecto, existunt & obid existentiâ æq; ac essentiâ gaudent.

§. 4. Eorum abusui nec (β) censemus connivendum, qui existentiam statui ac modo cuivis existendi attribuunt; prout res aliam atque aliam subeunt mutationem ac perfectionis gradum: dicentes plura ad existentiam requiri, quæ essentia non videntur deberi. ceu statuit Tipl. Lib. Met. I. c. 4. p. 3. Zabarell. de Mat. prima Lib. II. cap 3. qvemadmodum in considerandis habitibus intellectualibus, conjectant illos respiciendos esse *speciem* & *interpretationem*: quoad prius scilicet, dum jure essentiæ debitæ spectentur; quæ posteriorius autem, dum habeatur respectus conditionis cuiusdam de facto ipsis adesse solitæ: qvæ pro ratione subjectorum variat; ac ferè totuplex est, ex eorum mente, quotuplex numerosa habituum diversitas. Ast hæ aliæ difficultates quæ circa talium se offerant difficultates, paulo inferius sublatum ibimus. qvæ autem illi pro sententiæ suæ probatione afferunt ac alias afferri possunt, non faciunt inter existentiam & existentiam, prout illi supponunt, differentiam realem quod & inferius probandum venit. sufficiat vero hic ea notorio signasse calculo qvæ nobis imposterum non levem forte objiciant erroris umbram.

§. 5. Proinde (γ) per Existéntiam propriè & absolute sumptam ac exercitam, velimus hic istum essendi actum accipi, quo res formaliter in esse Entis actualis constituta est aliquid actu in rerum natura; in confessio enim est apud omnes existentiam esse id, quo formaliter & intrinsecè res est actu existens. quanquam autem existentia non sit propriè & in rigore causa formalis, sicut neque subsistentia aut personalitas: est tamen intrinsecum & formale constitutivum sui constituti, sicut personalitas est intrinsecum

& formale constitutivum personæ. hoc vero constitutum per existentiam, ut uno verbo significetur, nihil est aliud quam existens ut sic; adeoque ab illa tanquam formalis causa dependens. atq; sic accepta non venit nomine affectio-
nis, quæ est conceptus secundus, natura suâ Ens ~~ταρωνύμως~~
denominans.

§. 6. Hic et si Mendoze, Slevogt, Ebel. aliisque haud præ-
fractè refragemur, qui significatum existentiæ adeo am-
pliant ut etiam ad *Ens possibile* sive *potentiam objectivam* ex-
tendatur, quod nec diffiteri sustinet ipse Svaretzius; cum
ob realitatem & entitatem illam quam habent in causis, intuendo
præprimis potentiam activam ipsius Dei, quæ sufficiens
est ad actuandum omnia qvæ possibilia sunt; qvoniam
Ideas deprehendimus potuisse ab æterno terminare co-
gnitionem Dei, qvibus res in tempore conformantur, cum
producunt contingent. tum *ob rationem objecti* quam habet
ad providentiam Dei; hanc enim versari circa Ens futu-
rum & possibile patet, Deumq; ea, qvæ nondum facta sunt
respicere tanquam facta fuere claret pariter, cum ex aliis
scripturæ locis tum præcipue ex *Apos. xx. 12*: nec non pro-
pterea quod prædicata essentialia possint prædicari de
possibili etiam cum de facto non sit. præterea ob verisi-
malem illam essentiæ apparentiam, quam habere videtur
præ Ente ficto. denique ob fundamentum quod in sacris
literis agnoscit: ut *Ps. 139. v. 16. oculi tui viderunt me, qd an-*
do non, eram. Rom. V. v. 12. In Adamo eramus peccantes omnes,
nondum acti existentes. *Rom. ix. ii. 12. Jacobum dilexi, Es-*
dum odio habui, major inserviet minori: dictum fuit cum non-
dum essent. *Apoc. 13. Agnus occisus est ab origine mundi &c.* Hæc
inqvam licet Enti in potentia veritatem & qvodammodo
esse

esse reale suo quæq; modo tribuant; quemadmodum & vere comprehendendi possunt sub nomine *Entis nominaliter accepti*, prout sunt quasi non ens & inferant possibile quid; cum tamen hic animus sit Existentiam propriè & in rigore sumptam i.e. rerum solummodo actu existentium, in considerationem vocare, religio est ea, scilicet entia in potentia, impræsentiarum simul complecti. nam repugnat in illis concipere veram ac realem essentiam, indeq; ut illi adnituntur variis suppositionibus affectionem existentiam (quam tamen & ipsi vocant affectionem impropriè & æquivocè sic dictam;) cum nulla ratione existendi gaudeant intrinseca, quâ per se persistant extra suas causas.

§. 7. Datæ itaq; ac probatæ acceptio[n]is nomine, Existencia pro ratione transcendentium, adæquato suo conceptu essentiam involvit, quod & asserit Scheibl. Metaph. I. c. 3. de Transcend. adeoq; illam ipsam intrinsecè constituit, ut sit verum Ens, sine qua nunquam est actu seu re ipsa essentia; *Existencia enim nunquam separari potest ab eo cuius est, sine ejus interitu inquit Pererius Lib. Phys. 6. cap. 10.* Et essentia nunquam assequitur perfectam naturam entis donec assequatur esse existentia, Alexand. de Al. 5. Metaph. text. 13. queis quoq; adstipulantur Scharfius, Calovius aliiq; hujus sententiæ defensores ac propugnatores æqvissimi.

§. 8. Hinc pro asserenda Synonymia, quæ III. ceu notatu necessarium circa genuinam rei investigandæ significationem, memoranda venit, concludi potest: *essentiam & existentiam* secundum rem esse unum & idem & per consequens essentiam esse Synonymum ipsius existentiæ pariter ac *Ens reale* ac *actuale & esse*; illud videlicet quo res ponitur

ponitur extra nihil; respectu isto probè notatò, quem existentia dicit ad causas, extra quas res per existentiam tanquam per Extrasistentiam sifstur. ubi tamen animadvertisendum quod extra causas esse intelligitur solum *positive* de Ente creato; cum esse suum non habeat à seipso, causas respuens extra se producentes, sed ut è potentia educatur indiget causarum adjumento: proinde & ipsa essentia potest concipi non concepta existentia, abstrahendo scilicet illam beneficio intellectus, in re non separata præscindens ab actuali existentia; quia res creatæ cum necessariò non existant, non repugnat concipere earum naturas, præscindendo eas ab efficientia & conseqventer ab existentia actuali. De Ente vero infinito oportet ut prædictus loquendi modus intelligatur *negative*, utpote de cuius essentia est per se existere, nec ulla agnoscere causas; quia nimis solus Deus habet actu tò existere absq; alterius efficientia, & ex se possidet entitatem prout vera entitas est: quò ipso excluditur negatio habendi ab alio, dicitq; tò ex se talem naturam, quæ absque alterius efficientia habet actualē entitatem, seu potius est ipsa actualis entitas. qua super re dabitur & infra ansa mentem ulterius explicandi.

¶ 9. Verum ne præsentis momenti periclitetur assertio, videndum ne nobis obstante quorundam diversa svadentium placita; sunt enim nonnulli qui ratione esse ita distinguunt Existentiam ab essentia, ut unum concipiatur per modum abstracti, alterum per modum concreti: inter quos Lychetus, qui in 2. d. i. q. 2. dicit: *Essentia & Existentia dicunt unum & eandem realitatem suntque idem realiter & formaliter: distinguunturque sicut concretum & abstractum, qua-*

tantum

tantum distinguuntur ratione. Ast hæc sententia obscura videtur, nec dari potest hic locus concreto & abstracto. nam cum sermo sit de essentia & existentia prout his nominibus exprimuntur, utraqve abstractum notat, ut materia & forma, actus & potentia: concretum autem erit ens creatum constans ex esse & Essentia. Deinde posito ex Lycheti sententia *esse essentiae & existentiae unam & eandem realitatem dicere esse quod unum & idem realiter & formaliter*, multo minus obtinebit quod intendit; nam inter abstractum & concretum apprimè manifestum est non manere identitatem realem omnimodam, multoqz minus formalem: qvod facile, potest colligi ex eo, qvod *concreta etiam transcendentia compositiora sint abstractis* ut docet adm. Rev. Dn. Prof. Flachsenius in collegio Logico p. 540. Et licet dicat Lychetus hæc *ratione distinguvi* quod & in transcendentibus fieri commonet citatus locus: in tantum tamen illud non patrocinatur dicto loquendi modo, quin admittatur distinctio formalis, qvæ inter data synonyma tollit quadantenus identitatem veram.

§. 10. Jam missis istis, perspiciamus & aliud synonymum Existentiæ nostræ; *Actum scilicet Entitativum*, qui ex Scotti sententia n. *metaph. disp. 12. quest. 1.* & n. plane idem significat ac existentia, prout & idem comprobatur a suo edocitus præceptore Scotistarum sagacissimus *Tartareus 1. phys. dicens Entitatem actualem materiæ sine forma nihil aliud esse quam existentiam rei; adeoq; & illud quod in re existit esse in actu entitativo. Existentiam autem esse id, quo aliquid est extra causas afferit & Ruvio.* At hisce aliisve utut receptissima sit hæc vera sententia, conantur tamen Thomistæ actum hunc materiæ plane denegare, ut & Zabarella qui lib. II. *Bis sex. p. 1. q. 1. ad 1. de mat.*

de mat. prima c. II. ratiocinatione satis prolixâ statuit actum
 materie non dari; cum nec sit substantia, nec accidentis: Non acci-
 dens quia implicat: nec substantia quia nec forma, nec materia est;
 cui tribuit nomen potentiae dicitur materia naturam esse constitutam in
 hoc ut nimis sit ens potestate, quod vicissim opponitur actu & non pot-
 est esse actus praesertim si materia sit simplex, ceu ex illatione dicto
 loco videre est. Verum etsi nihil verius, quam quod actus en-
 titativus sit ipsa existentia & materia jam existens, ut est ex-
 tra nihil; notandum tamen, ut illatæ fiat satis: Quod actus
 videlicet quilibet non opponitur cujvis potentiae, sed a-
 ctus formalis opponitur receptivæ & objectivæ Entitati-
 vus, quod adstruit Svaretius Disputat. XIII. sect. VIII. &
 IX. unde illud philosophicum: materiam esse Ens potestate,
 intelligendum de potentia receptiva in ordine ad actum
 formalem, quæ eadem est cum actu entitativo. Atque sic
 sine absurditate dici potest & potentia & actus entitati-
 vus absq; periculo compositionis; cum actus entitativus
 non distingvatur re ab eo cuius est actus, neque faciat in
 eo compositionem realem, etsi fuerit materia simplex,
 propter materiæ & actus Entitativi simultaneam identi-
 tatem: quod patebit si attendantur diversi status materiæ;
 nam quatenus illa est potentia objectiva, opponitur ei a-
 ctus entitativus, nec illo modo ipsi tum competit; post-
 quam autem producta fuerit è causis, existit per actum
 entitativum qui complevit, vel ut Scheibl. loquitur *absor-
 psit potentiam objectivam*, in qua tum materia esse desit.

§. II. Unde concludi facile potest: dari actum enti-
 tativum, illumque esse planè idem quod materia: ubi ta-
 men probè sciendum eundem formaliter latius patere
 quam materiam; siquidem non solum competit rebus com-
 positis (quæ præter hunc actum extra compositum aptæ
 &

& natæ sunt ad recipiendum actum formalem & in com-
posito utrōque gaudent; ibi enim hic illum includit) sed
etiam entibus formam intrinsicè non habentibus, qui vel
aliqvando fuere in potentia objectiva ut Angeli, Formæ i-
psæ & Accidentia; vel qvæ nunquam, & simpliciter ean-
dem respuunt ut Deus. Hoc itaque jam memorato actu
cum planum sit existere entia actualia omnia: hocve
sit illud ipsum per qvod desinunt esse in potentia objecti-
va res creatæ, nil veritatirei & rectæ ratiocinationi con-
formius, qvam eundem existentiaz synonymum esse & sa-
lutari, parique passu cum eo ambulare.

THEOREMA SECUNDUM,

*Existentiæ definitionem, ejusque conceptus definitivos, qvæ
fieri potest ἀναλογία designans.* §. I.

Cognito breviter qvod detur Existentiæ perspectâque
ejusdem ὀνοματολογίæ qualiqavliter, declarandum jam
venit quid demum illa sit, qvæqve ejus definitio
dari possit ac debeat. Ubi qvidem in primis haud
inviti fatemur, non posse hanc συνανύμωσιν atque à priori de-
finiri (utpote qvæ ordinem rerum prædicamentalium tran-
scendit, nihilque habeat se prius qvod importet essentia-
lem & qvidditativum respectum, qui ipsum esse subjecti
dicat & definitionem ingrediatur:) verum tantū hic qvoad
nos juxta ἀναλογίαν transcendentalē in qvantum for-
maliter & actu constituatur. proinde nec genus propriè
fic dictum in via hac communiori potest indagari, qvod
de pluribus prædicetur in qvid, sed ejus saltem loco adhi-
betur qvoddam prædicatum, qvod actum nominamus, du-
ctum qvafsi à rerum activitate; cum potentiam actuet ut
omnibus

omnibus de ratione entis participantibus commune sit, realibus scilicet quæ per actualitatem existere dicuntur; sive substantialia ea sint, sive totalia, sive partilia. De quibus, inquam omnibus vox actus, hic loco generis adhibita, non prædicatur *respective ad potentiam vel activam tantum, vel passivam simul*, ceu vult Zabarella lib. ii. cap. 2. Ubi occupatur in explicanda re circa actum & potentiam materiæ primæ: nec *absolute*, quemadmodum Deo, qui omni potentia passivâ caret, ut actui purissimo tribuitur: sed quatenus adhuc latiorem & magis abstractum dicat respectum, quo tam positivè quam negativè rei existentis verus actus realis ac actualis indicatur.

§. 2. Ex quibus satis luculenter patet & declaratur existentiam non esse *accidens* quod vult *Avicenna* 5. *Metaph.* cap. 1. præterquam enim quod omnia prædicamenta transcendat, nec ullum dari possit in quo sit & collocetur, metuenda esset hic quoque *compositio entis realis*: quæ sine absurditate admitti non posset, nisi ex ente simplicissimo faceret quicunque compositum. præterea si hujus suffragaremur sententiæ, tum & existentia substantialium esset *accidens*, cui unitæ evaderent entia peraccidens, & non essent unum, sed multa. quod de substantiis naturalibus dicere prout terminus generationis sunt plane esset *ἀφίλοσοφον*; nam terminus cuiusq; motus, fatente philosopho, *aliquid unum esse* debet.

§. 3. Præsuppositam pariter ob rationem haud dubitanter eundum inficias, existentiam *substantiam esse*; nam hæc ut probatum dedimus juxta generalem suum conceptum sese debet extendere ad accidentia; jam si existentia *substantia sit*, nullo modo tribui potest accidenti, cuius

cujuſ eſſe eſt in eſſe & ſubſtantiaſ tanquam ſubjecto & fulcimini inniti; alias ex accidenti foret ſubſtantia qvod inauditum. Et licet objici poſſet: qvod ſubſtantiaſ ſint accidentium capaces, in qvibus tanqvaſ in propria ac nativa ſede eſt iſtunt, id tamen noſtræ theſi non eſt con-trapofitum. cura ſiquidem hic noſtra unica ſit illa, in-quirere ſciliſet in conceptu qviditatīvum Existentiā, qvi präcifē & in communi ratione, fatis appoſitē ſupra deſignatus eſt: non autem vel limis terminum ejusdem extrinſecum aſpicere; hujus enim reſpectu palam eſt ac-cidentia tam ratione eſſentiā qvam eſt iſtunt ſubſtantiaſ tanqvaſ ſubjectum neceſſarium agnoscere & com-plecti.

ſ. 4. Indigitatā ſic analogia conceptus generici, pari ratione attentandum qvoq; eſt figurare ſpecificam Ex-iſtentiā rationem, quam intra limites Categoriarum ponere fruſtraneum eſt. prout itaque in assignando genere liberius tranſcendimus ſynonymias illas, quae in prädicacione eſſentialeſ ~~q̄iōn~~ & habitudinem qviditatīvam notant ac ſupponunt ad illud, cujuſ exprimunt eſſentiam; ita quoq; hic ejusdem libertatis indultu conceptum hujus qvaſi ſpecificum captare licet (1.) ab objeſto; res nimirum in u-niverſum omnes auctu eſtentes ſub ſe complectente.

ſ. 5. Cujuſ ſub objeſti nomine, präcavendum, non ve-nire (a) *Ens in potentia* qvæ tantum potentiam ad ex-iſtendum dicit, cum adhuc lateat in cauſis ſuis nihilque aliud eſt. qunm poffibile & equivocè ſic dictum ens. quod pro-bat & adſtruit Calovius met. part. gen. cap. 4. Et licet non präter opinionem poſſet objici Ens in potentia habere di-minutam qvandam entitatem atque hinc ſeqvaci ratio-ne

ne existentiam possibilem, qvæ virtute cauſarum tandem produci posset, quod & ſupra indigitatum erat; nullam tamen veritatis ſpeciem præberet ejusmodi; nam qva talis, excludit imprimis ab iſtujus conceptu communis Existentiā ipsius Dei, cui per omnem modum repugnat in potentia eſſe vel fuiffe: cum tamen extra omne dubium ſit & existat. præterea etiā vel maximè producibilis eſſet ut in creaturis, nullam tamen habet entitatem. qvam fi haberet, eſſet vel illius ipsius, vel cauſæ alicujus Effici-entis, per cujus productionem entitatem veram dēmum conſeqvi poſſet. Verum qvod talem non habeat per ſe, manifestum eſt; qvia id qvod adhuc prudencium eſt, non poſteſt jam actu conſtituere alicujus intrinſecam eſ-ſentiam: nec ſubjectum eſſe affectionum, qvas omne ens reale neceſſario habet, ceu comprobatur From. pag. 15. §. 2. qvod nec habeat existentiam in cauſa ſua, à qva produci poſteſt, æque claret: nam à cauſa produci nihil eſt aliud quam nondum habere entitatem, dicit Hundeshagen. unde pari-ter Existentiā in cauſa habere, nihil aliud eſt quam exi-ſtentiam nondum habere, qvæ existentiam producendam intrinſice non conſtituit, ſed ſua ſolum existentia eſt.

§. 6. Deinde removendæ evidentur etiam ab objecto prædi- Etæ differentiæ (β) univerſalia, qvæ nec per ſe nec immeiatē exiſtere poſſunt: nec habent actualem entitatem niſi in entibus ſingularibus & individuis. Hac ſuper re nobis- cum qvidem conſentiant nonnulli, ut Scotus in qvodl. qv. 2. §. 7. Metaph. Quest. 17. Fonſeca lib. 5. c. 28. qvæſt. 3. ea tamen religione, ut dicant naturas communes in ſingularibus, extra qvas non exiſtunt, habere ſuas peculiares ac partiales exiſtentias quibus formaliter exiſtunt; ex quibus una cum exi- ſentia

Stentia rei singularis, vel potius singularitatis ejus, sit una existentia singularis, qua ipsum individuum adequate existit. Verum cum sit hoc alienum ab effato Aristotelico, qvod habetur 2. Met. c. 4. omne quod est (intellige esse existentiæ) singulare est, pariterque refragetur celeberrimæ atq; receptissimæ isti sententiæ Boëtii: *omne quod est eo ipso dum est, singulare est;* non convenit peculiares aliquas existentias universalium extra intellectum effingere rei que singulari tanquam co-existentia aliquid consubstantiatum affingere; nam omnis res quæ existit necessario singularis est & individua. hinc si res singularis sive individuum ad eorum mentem partialibus constaret existentiis essetque pariter communicabilis pluribus entitatibus, esset unum & esset multiplex secundum eandem entitatem realem; esset unum ex hypothesi quia singulare est; multiplex vero, quia pluribus communicabile.

§. 7. Hoc per se clarum & nequaquam admittendum ut objici posset de divina natura sive voce Deus: quæ qvidem est singularis; cum tamen tribus personis sit communicabilis, colligant hinc citati suum quoque singulare (universalium partialibus existentiis consubstantiatum) pariter esse singulare & communicabile & per consequens gaudeare eō modo existendi quo volūt. Verum enim vero præter id quod mysterium hoc non sit committendum nostro iudicio, concedimus quidem singularem Divinam naturam esse communicabilem tribus personis, non tamen communicari iis ut universale singulari, vel ut superius inferiori, sed ut forma seu natura ἰδεατάτη: in quibus Divina natura neque ab ipsis neque à se ipsa est divisa & in omnibus simul una & distinctâ ab illis, secus ac individua. qvod & pluribus adstruit Scheibl. met. c. 7. l. 11. §. 8.

§. 8. Proinde si sint universalibus assignandæ ejusmodi partiales existentiæ, erunt ex naturâ rei ab ipso individuo re ipsa distinctæ & separatæ; qvia non requirit illud ad constitutionem sui coëxistentia alia, ut patuit. sed tale quid existens universale ab omnibus subjectis singularibus realiter separatum, apertam involveret repugnatiæ; nam si est separatum, non est in inferioribus intrinsecè & essentialiter, nec poterit esse de essentia illorum. separatum autem esse ab illis, & intrinsecè in illis esse, implicat: Imo hac ratione dandum esset animal ab omnibus speciebus animalium, & vivens separatum ab omnibus generibus viventium; & sic de cæteris quidditativis prædicatis, quæ omnia sunt inutilia prorsus. Ergo si universale est, debet esse in illis intrinsecè & essentialiter; qvia hoc est de ratione universalis, ut ait Arist. 7. Metaph. cap. 13. τὸ καθόλος κοινὸν. τὸ καθόλος δὲ λέγεται, ὃ πλείστων ὑπάρχειν τείχυε. Exclusis itaq; communibus entium rationibus, qvæ ut sic non possunt immediate existere, sed per operationem intellectus actio sunt formaliter, From. L. II. c. 5. qv. 8. ejusque solum dijudicatione rebus adesse & attribui solent, ansam tamen huius ratiocinationi præbente natura ipsius rei; maneat illud verum: res tantum singulares & individuas, non universales sub objecto existentiæ comprehendendas esse, quibus sublati, impossibile est aliquid remanere, sicut de primis substantiis dixit Aristoteles in prædicamentis; cap. de subst. quod & ipsum dilucidat & probat contra Platonem 1. lib. Metaph. cap. 6. & lib. 7. Text. 26. & 27. sæpeq; aliâs.

§. 9. Præterea è circulo rerum existentium merito rejicitur quoq; (γ) Ens rationis, non quidem solum quod formaliter & objective absolute tale est, quod præter mentis

tis operationem non habet aliquod esse reale, nec per conseqvens esse actuale; cum in re ipsa nihil sit. qvod dispalefcit si conferatur cum ente reali ejusq; affectionibus , quæ enti rationis tribui non possunt: qvippe qvod esse reale & realem entitatem in se habet actu , sed ejus esse à parte rei nihil est aliud , qvam fingi, agitari, apprehendi & cognosci. Quod non in se, sed per denominacionem extrinsecam tantum ab actu & operatione intellectus est: extra qvem cum nihil sit de se , tamdiu durat qvamdiu actus intellectus; hoc cessante cessat & ejus esse, qvod ab illo unice dependet: qvod concedunt philosophorum saniores omnes. qvibus concessis citra ulteriores rationis discursus qvi super hac re moveri solent, concessum iri quoque afferimus, Ens rationis ut præter *āvāλoȳia*, nullam habet qviditatem , passiones & partes subjectivas quæ ipsi adscribuntur, ita & nullam secundum rem habere realem existentiam sed mere æqvivocam; adeoq; ab objecto definitionis nostræ exulare longius.

§. 10. Ut vero jam acceptæ definitionis conceptus specificus analogicē sic dictus, ad plenum perducatur , perspiciendas nec prætereundum (ii.) causarum vices qvarum respectu res veram habeant existentiam. Hic, ut ex hypothesibus quoque supra factis colligere est, statuendum (^a) existentiam Dei non reqvirere causam aliquam Efficientem, cum ipse ex se & à te habeat suum esse, sine emanatione ab alio; *si quidem non potest esse à se per positivam originem & emanationem*: ideoq; etiam per negationem optimè declaratur ejus simplex & positiva perfectio; quod ita in se & essentia sua claudit ipsum existere, ut à nullo illud recipiat. quæ meus cum & sanctorum quorundam fuerit, qui dicunt DEum esse sibi causam sui esse vel sub-

stantiæ suæ aut sapientiæ sicut Hieron. *Deus sui origo est si-
aque causa subsistentia* & Aug. l. 83. quæst. 15. 16. ait *Deum ef-
se causam sapientie sue*: & 7. de Trinit. c. 1. ait *quod ille sibi ipse
causa est, ut sit, est etiam causa ut sapiens sit*; propterea etiam
omnes eadem locutiones negativè interpretandæ sunt,
dicendumque *eum solum habere suam existentiam ex se: res ve-
ro creatas non posse habere illam nisi ab alio & per effectionem al-
terius.* eas scilicet filius Dei quæ per solam creationem
fiunt idq; controversante nemine. Existentia vero earum
quæ per mutationem ex præsupposito subjecto, vel per ge-
nerationem fiunt, agnoscunt causam proximam sui effe-
tricem tanquam propriam & principalem in suo ordine
subordinatam Deo per se, ut causæ primæ. hanc sententi-
am intendit etiam *Thomas* 1. p. q. 8. art. 1. & 3. contr. Gent.
c. 13. quam quoque fovent *Cajet.* & *Ferr.* nec non *Scotus*.

§. II. Quæ quoq; verissima est, licet in diversum D. Thomæ sententiam torquent interpretes ejus; nam si Deus causas illas secundas creârit cum omni virtute ad
communicandum le & producendum perfectè suos effe-
ctus, cuius natura sunt capaces, quidni etiam virtute ef-
ficiendi existentiam? non enim impedit illud, quod non
habeant eam nisi ab extrinseco agente Deo, prout nec im-
pediuntur aliis communicare essentiam, quamvis ipsæ
non habeant illam nisi participatam à Deo. qvoniā ita-
que per hanc creatura essentiæ suæ similis effectrix fit,
nullum est dubium, quin & pariter existentiæ per partici-
patam existentiam: nilq; refert quod ex se non habeat
hanc virtutem conferendi esse ut sic; objectum enim il-
lud est solius virtutis divinæ, quæ confert totum esse & dat
exi-

existentiam ex nulla re creata præexistente: modò habet illam virtutem in se tanquam possidens per participationem, ut possit dare esse ex præsupposito esse & tale conferre: illudq; per actionem completere qvod verissimè exequuntur causæ secundæ quamvis non sine Deo.

§. 12. Porro (β) hoc circa negotium qva *materialeam causam*, exceptâ existentiâ Dei, qvæ omnis compositionis expers & sibi ipsi existentia est, ut dictum, neque censendum existentiam rerum creatarum omnium reqvirere causam materialem ubique (qvæ generatim etiam pro *subjecto recipiente* accipitur ab iis, qvi inter essentiam & existentiam distinctionem faciunt realem, imaginantes sibi hanc illi advenire) sed solummodo exigente illam essentiæ actualis ratione. nam *substantiae immateriales* non agnoscunt aliquam materialem causam suæ existentiæ quoniam in re cum essentia earundem planè sit idem. *materiales* vero habent ipsam materiam eo modo quô earundem essentia, qvod & indicat inter eas vera in re identitas. *Formæ* pariter *materiales*, materialem sui *essentiae* habent causam non quidem componentem, sed sustinentem illud. Sic & existentiæ *accidentium* tam spiritualium, quam materialium, quibus ex natura competit causa materialis à quâ sustentantur. Existentiæ vero *formæ substantialis spiritualis* alia est rationis conditio, materialem causam planè averfantis; qvippe cum Spiritualis sit, non dependet à materia: qvinimo & à *subjecto* independens est, cum vi substantialium subsistere possit, licet substantia incompleta.

§. 3. *Formalem* deniq; (γ) quod spectat *causam*, dicendum & illam suum hic habere locum, quamvis nullam exerceat causalitatem si comparetur essentia actualis cum

propria existentia, qvæ inter se non distingvuntur: respectu tamen rerum creatarum qvæ constant materia & forma, existentiam compositi intrinsecè & formaliter componit, ejusq; actualem essentiam compleat; nam cum hæc, scilicet forma, sit maxima pars compositi; ideoq; etiam maximè ab ea pendet existentia ejus; siqvidem peculiari ratione perficiat esse simpliciter. *res vero immateriales* hâc omnino naturâ carent ut notum. *Existentia* autem illa *increata* ut omnium existentium causa est, eorumque formarum esse fecit: ita etiam sibi ipsi forma est, nec ab ullius formæ causalitate dependet. Expensis itaq; sic eorum momentorum ~~existenciarum~~, qvæ ad exhibendam qualisq; valem Existentiæ descriptionem digniora memoratu sunt habita, subseqvens hæc ex præmissis existat conclusio: *Existentia est actus quò aliquid est in rerum natura extra causas.*

THEOREMA TERTIUM

Vim questionum, unius solummodo vel alterius, præ reliquis rem sub manu existentem concernentibus insignium, contuitu examinis acutiori percipiens.

QUÆSTIO I.

Num detur aliqua distinctio inter essentiam & existentiam? & qualis?

SUpra assertum est dari existentiam rerum: secundum qvam verè existunt entia, adeoq; illam ipsis esse necessariam, ut sine illa ne rei qvidem nomine dignandæ

nandæ sint: quod ex præsuppositis perspecta habeantur. jam vero, cum non leviter disceptent Philosophorum a-
jii, statuentes distinctionem inter Essentiam & Existen-
tiam dari, eamque realem: alii eandem tollentes ne ratio-
nis qvidem admisso discrimine; videamus quid hæc super
re cendum, qvorumque sententia reliqvorum opinio-
ni sit præferenda. Ut autem certum assolvatur de-
cisionis indicium; certus controversiæ status, & ad obje-
cti, conditionem & ad distinctionis modum in primis for-
metur. Notandum itaque sub censem impræsentiarum non
venire *res quælibet* promiscuè, prout ad existentiæ consi-
derationem spectant ex æquo: sed solummodo *finitas*;
quæ ratione efficientiæ aliunde agnoscunt dependenti-
am. præterea modum quod attinet distinctionis, seqvitur
& ille rerum indolem, quæ seqviorem ob sortem, qvale-
cunque de se admittunt rationis decretum. Qibus posi-
tis nefas est dicere *in Deo* Essentiam & Existentiam dif-
ferre; utpote qui non ut ens potestate concipi potest, sed
est intime ipsum ens actu, cui ex se suum est esse; talis
scilicet natura quæ absque alterius efficientia habeat actu-
alem entitatem seu potius audiat actualis entitas, realem
omnino compositionem excludens. Deinde perfectissima
summaque ejus simplicitas ne tollatur, nec admittenda
est compositio aliqua per rationem facta, quia *in DEo* in-
quit Walentia T. I. d. I. *mens nostra nequaquam distinguere*
poteſt Exist. & *Essentiam citra specialem aliquam imperfectionem*
maxime DEo repugnantem. quod & inde patet: nam si di-
stinctis ac duobus vel pluribus conciperetur conceptibus,
tum essentia Dei præcisâ existentiâ apprehenderetur ut
carens actualitate; proindeque; ut latens in causa & poten-
tia

tia alicuius, quæ illam actuare posset. hic autem conce-
 ptus tradux esset multiplicis imperfectionis; nam si con-
 cederetur, qvod esset in potentia objectiva, conceden-
 dum quoque eum esse objectum alicuius potentiae activæ,
 unde demum produceretur; ceu innuere videtur Scheibl.
 Metaph. Lib. I. c. 14. Tit. I. par. 24. hinc agnoscet ali-
 qvod Efficiens, cuius adhuc subefset virium potestati mu-
 tabili contingentia; si modo talis causa libertate gaude-
 ret: atque sic vel existeret Deus aliquando vel nunquam
 qvod impium est. Qveis ex demonstratis liquere fa-
 tis existimo Res tantum *finitas* quadantenus hic in con-
 tensionem arcessi. verum & circa has anteqvam vel ali-
 qvalis admittatur distinctionis modus, sistentæ sunt in cer-
 to statu; non quidem eo, quo spectantur essentia & exi-
 stentia earum ut *distincta Entium genera*; sic enim acceptæ
 facile realem admittunt distinctionem: nec qvo compa-
 rantur *ad status rei diversos*, qvemadmodum hujus vel illius
 Existentialia cum essentia ejusdem possibili; sic enim & illas rea-
 liter distingvi manifestum est, cum alterum distinctionis
 membrum negativum sit. sed eo præcipue quo compa-
 rantur *ad ejusdem rei eundem actum ut sunt in re producta*.
 Hoc in controversiæ trivio non seqvendus est error Tho-
 mistarum & Soncin. qvi 4. Met. qvæst. 12. cum illis distin-
 ctionem facit realem. qvod omnino svadet: cum Aristote-
 telis auctoritas qvi 4. metaph. c. 2. & lib. 5. cap. 7. dicit
 ὡς ἀνθρώποι ἐδει ἄλλον δῆν ἀνθρώποι: tum amica illa re-
 ciprocatio qvæ inter essentiam & existentiam incipiet ab
 ipsa constitutione Entis actualis & postmodum durabit
 inseparabiliter ad utriusqve interitum. nam si existentia
 ad essentiam formaliter constituendam requiratur, non po-
 test

test ab illa realiter distingvi, sed ipsi intrinseca erit; jam vero illud omnino necessarium est, ut existentia nequaquam realiter distincta, essentiæ nondū productæ, objectivæ scilicet potentiarum (cujus intrinseca actualis essentiæ constitutio desideratur) formaliter conferat, ut sit in actu: *nulla enim res potest intrinsecè constitui per aliquod distinctum.* quā quoq; de re vid. *Calov. par. gen. cap. 3. por. 5.* ideoque etiam post productæ essentiæ constitutionem, esse in actu sive existere & existentia pertinet intrinsecè ad essentiam actualem minimeque ab ea distingvi potest distinctione reali. Hic licet obvertant Thomistæ, impugnatores hujus sententiæ, inferentes creaturarum essentiā esse rem quandam ab existentia re distinctionem, ob prædicatorum essentialium convenientiam, creaturæ absq; interventu causæ secundæ ab æterno appropriatorum & à Deo cognitorum, ut ut illa efficientis beneficio demum actu fiant & existant: nil tamen evincunt; nam esse reale in se habuisse entia creata ante creationem, sapit *αντίφασιν.* neq; illud quidquam ad rerum æternitatem facit, nec per consequens hinc ad distinctionem essentiæ & existentiæ realem, quod habuerit Deus res ab æterno cognitas: nam non cognovit essentias actu esse, sed posse esse & ut ab ipso poterant produci. quæ quoq; ratio omnino eadem est futuræ eclipseos: et si præter esse veritatis propositionis & objectivam existentiam (si sic dicenda) in mente, nil reale habeat. 2. Neceorum opinio approbanda, qui distinctionem hic eligunt ac eliciunt modalem ut Scotus lib. 3. d. 6 quæst. 1. ejusque assertiæ; propter essentiæ actualis & existentiæ identatem, quæ ne mente quidem à se invicem segregari possunt, adeo ut hâc per conceptum mentis separatâ, nihilominus tamen actu

actu sit essentia actualis. nam nihil prorsus entitatis superaddit ei existentia, ceu colligere est ex Met. Calov. part. gen. c. 3. por. 9. qvod vel modum significet & ab ea realiter differat; cum haec sit illa ipsa, qvæ rem extraxit de nihilo: eaque sublata & operatione mentis seposita, non remanet amplius essentia aliqua realis & actualis, tanquam modus ut volunt illi, sed purum nihil & pura potentia objectiva non faciens distinctionem modalem, sed realem negativam, ceu placet nonnullis. Tutissimâ itaqve 3. eaq; media via itur admittendo *distinctionem τῶν λόγων rationis ratiocinatae factam.* Cujus in probanda assertione præsupponendum (α) eandem omnino rem, qvam ferit distinctione præfens, esse essentiam & existentiam, qvod ex supra dictis claret: illam tamen unam eandemq; rem conceptuum judicio apparere & menti sisti diversimodè: ad modum videlicet *essentiae* consideratam ratione declarandæ quiditatis & naturæ per definitionem, nec non ratione attributorum essentialium: ad modum vero *Existentie* quatenus sit in rerum natura extra causas existens. Qvæ conceptuum diversitas ne omni fundamento destitui creditur, perpendenda est (β) conditio quædam rerum creatarum, dependentia nimirum effectiva; qvâ de semet ipsis non habent esse & possunt interdum non esse scil. successive; unde indifferentia *ad esse & non esse*: qvam salvâ utriusque conceptus veritate, mentalis abstractio optimè dignoscit. unde (γ) concluditur inter essentiam conceptam sub conditione *potentie* & existentiam consideratam tanquam ejus actum, dari distinctionem rationis, agnito fundamento in re qvæ indigitabamus, & planius patescit si conferantur ea quæ dicta fuere de DEO: quem repugnare visum est concipere iisthōc distinctionis modo; cuius

cujuſ de eſſentia eſt aetū exiſtere, eſſe ſine alterius eſſicientia & habere ex ſua vi ut ſit aetualis entitas; ideoque nec potheſt concipi per modum entis potentialis, ſed aetualis tantum. qvæ omnia in creaturis non neceſſariò exiſtentibus aliter ſe ha- bēnt; qvam & ob rem in facili eſt concipere earum na- turas ſe pofitâ paululum eſſientiâ & conſeqventer exiſten- tiâ auctuali.

QVÆSTIO II.

An humana Christi natura exiſtat propria, an vero τὴ λόγος exiſtentia?

Mysterium iſthoc incarnationis ingenua pietatis fide po- tius credendum, qvam dedita inqviſitionis curā pen- fitandum, gravitas quidem rei ſub incudem συζητήσεως revocare ſubvetat; controverſarum tamen, quæ ſuper hoc articulo motæ ſunt, opinionū lites ἐπροδοξιαν ſi qvidem redoleant; haud ab argumenti præſentis ſcopo abludere videtur, verius exercendi ingenii ergò, de tanta præſtantiq; re, vienâ Superioris Facultatis, iſtituta qvæſtio. Cujus ad examen anteqvam fiat accessus prænotare nonnulla intererit: ut & illud ruminandum in superioribus memoratum: *Exiſtentiam videlicet & aetualem eſſentiam non diſferre realiter eamq; aliam eſſe à ſubiſſentia, nec cum ea confundendam;* unde absq; ullo difficultati metu afferitur humana Christi naturam exiſtere exiſtentia pro- priā: 1. vi proprie aetualis eſſentiae, quā illam omnino gau- dere ex apertis ſcripturæ teſtimoniis patet, qvæ veram humanitatem Christi adſtruunt Matth. xxvi. verſ. 12. 38. Luc. xxii. v. 41. xxiii. v. 46. hinc cum propriam & à na- turā Divina diſtinguam habeat eſſentiam aetualem, diſtinguam qvoq; eam exiſtentiam habere neceſſie eſt: & qvidem creatam, finitam & dependentem, cum & eſſentia in ſe ſpectata,

spectata, ejusdem sit conditionis. 2. *Suppositione distincte actionis* circa incarnationis momentum; aliâ enim actionis operâ formata est per *ἐπίλευσιν* Spiritus Sancti Christi humanitas ex materia præexistente & forma humana, vid. König. part. 3. §. 59. quæ terminus formationis fuit; aliâ eadem naturæ divinæ unita est, cuius vicissim terminus erat verbum caro factum. hi vero actionum distincti termini, annon & uniendorum naturâ distinctas arguant existentias & per consequens, ratione formationis, humanæ naturæ propriam? quod propterea & 3. Probamus *Extremorum præexistentia*; nam cum nulla natura formatur nisi cum accipit existentiam, qui receptus est canon, & extrema prius naturâ existere debent, anteqvam ex iis tertium aliquod resultat; seqvitur humanæ naturæ formationem ejusq; existentiam in Christo Domino, naturâ præcessisse unionem sui cum λόγῳ, consequentiqe ratione per unionem adeptam participationem divinæ existentiæ. 4. *Ordine assumptionis*; humana natura assumpta est in divinam ut per eam subsisteret; unde etiam paret qvod assumenda præcederet sui assumptionem & qvidem per se existens: non enim assumentur illud, quod nondum est, sed quod jam est, & ex consequenti, qvod assumptione vel *tempore* vel *natura* prius est. His præmissis expendamus qvorundam huic oppositam sententiam, statuentium humanam naturam existere sola existentia verbi Dei, ut Cajet. 3. p. qvæst. 17. Ferrar. 4. cont. gent. c. 35. & 41. Henr. quodl. 3. q. 2. &c. aliqua solum eorum adferamus argumenta & quidem primū qvod palmarium existimant eō; quod *perfecta existentia substantie, audiat substantia*. hinc inferunt: *Humana natura Christi assumpta est ad divinam substantiam, ut per eam subsisteret,*

ret, ideoque etiam ad divinam existentiam ut per eam existeret.
Respon. I. Concedendo subsistentiam esse idem ac perfectam existentiam in rebus creatis, quæ propria suppositioni est; quatenus substantiæ natura non vendicet sibi perfectam existentiam, anteqvam intelligatur suppositata, sed quandam quasi inexistentiam; cum non possit ex natura rei extra suppositum à se distinctum existere. proindeq; vocatur hæc à Rudrauff. Met. I. sect. III. cap. 5. Thesi 3.
subsistentia suppositalis seu propria: isthâc pariter in proclivi est concedere humanam naturam esse assumptam ad divinam naturam, ut perfectè existeret. verum hinc concludere eandem esse assumptam ad Divinam existentiam, ut per eam existeret existentia formali, inconseqvens est; ideoque ad id *Resp. 2. negando* consequentiam: non enim erat necessè ut humana Christi natura assumeretur ad perficiendam propriam suam existentiam, sive ut simplificiter & absolutè existeret; hâc namqve gaudebat jam ante ipsam unionem æq; ac essentiâ actuali; siquidem tum posita fuit extra causas, eaqve omnino & nunc in ipsa unione existit. *Modus* namque quo pendet ab alio sustentante non destruit propriam existentiam, Calov. part. gen. c.3 .por.6. quod & dispalescit si conferantur quæ supra de genuina vocis hujus significatione dicta sunt.

2. Objici solet & illud Aristotelis lib. I. met. c. 2 *Actiones sunt suppositorum*: hinc argumentantur; *Existentia* quæ per quamlibet actionem realiter obtinetur, est existentia alicuius suppositi; at in Christo Domino non est aliud suppositum nisi divinum; Ergo existentia, quam humana ejus natura per actum in incarnationis obtinuit, non fuit alia nisi divina. *Resp. 1.* distinctè considerando existentiam suppositi, scilicet ut esse incipit vel per creationem

tionem, vel per generationem: & ut incipiat habere aliquod superadditum sive accidentale sive substantiale, ceu colligere est ex Calov. Metaph. part. 2. cap. 4. thes. i. per utrumque hunc essendi actum obtinetur & utrinq; existentia: *suppositi* scilicet, cum illud incipiat esse: *superadditi* vicissim cum illud incipiat esse (nam tum non incipit ipsum suppositum simpliciter & absolute habere existentiam, prout nec natura τε λόγος sive suppositum divinum in incarnatione, sed superaddita antea non existentia;) licet illud eadem eorumque existentias tum quoq; simul *inppositet*, subsistentiam & perfectam existentiam eis communicando, vicissimque ab eis aliquod esse, unaque denominationem accipiat. Qvo probè intellecto *Resp.* 2. nulla Ratione sequi humanam naturam non accepisse incarnatione τε λόγος aliam existentiam nisi Divinam, etsi in Christo Domino non sit aliud suppositum nisi divinum. nam posito illam subsistere in divina natura, à qua est assumpta, per quam & deinceps subsistentiam obtinuit; non deneganda est ei eapropter existentia propria; quam ordine naturæ jam ante subsistentiam (quam tamen ipso incarnationis momento eodemque instanti ac assumpta fuit) consequebatur.

Obj. 3. Si Christus Dominus haberet existentiam humanam simul cum divina, haberet utiq; duplex esse, ac proinde duplē unitatem; ratio; quia unitas rerum sequitur earum esse: cum ergo ille non sit duo entia sed unum, fieri non potest ut habeat existentiam humanam simul cum Divina. *Resp.* Concedendo antecedens, sumpta voce existentiæ in proprio & genuino significatu, quemadmodum superius exposita est; nam si concedatur ab Adversariis in Christo duplē esse naturam

turam qvod omnino concedunt, ultro quoqz concedendum
 ipsis est, in Christo duplēcē esse existentiam, sive duplex
 esse: quod & orthodoxe absque ulla leſiōne fidei affir-
 mari potest. verum accepta voce esse in strictiori illa
 significatione pro substantia, & hinc exposito nomine
 substantiæ ad mentem Patrum pro supposito, Neg. 2. conſe-
 quens ejusqz conjuncta ratio; nam sic admittendo duplex
 esse, admitteretur duplex ille ac suppositalis Nestorianismus:
 quem ut evitarent Patres, tam cautē agebant in stringenda
 vocis Esse significatione. Aſt his decreto suo provido re-
 lictis, nil periculi metuendum, quod suppositum multipli-
 cer, etſi in Christo pro numero naturarum concedatur du-
 ples esse; existentia & effentia actualis: exindeqz duplex uni-
 tas; nam potest illas suppositum divinum suppositare. in
 qvo duplex illa Christi natura postmodum unum &
 idem fortitur esse suppositale: quod nihil aliud est
 quam ſubſiſtere per unam ſuppoſiti divini ſubſiſtentiam.
 Qvod & comprobat Sophronius & Damascenus lib. 3 fid.
 cap. 11.12. Calovius alioqz Atque ſic jam ratum eſto, huma-
 nam Christi naturam exiſtere propria existentiā in λόγῳ;
 non autem περ λόγον, tanque am per ejus existentiā ſolum.

Plures, ad hunc eundem modum, ſanam & sobri-
 am Philosophandi rationem concerne[n]tes quæſtiones
 adducere, ē re qvidem eſſet; ſed cum id non admittat ulterius
 præſentis instituti cura & interpreti iniquo: cujus li-
 do rigore nil moveor, non ſufficiat etiam immensi laboris
 documentum inſigne: benevolo tamen ac æquo, cujus ar-
 bitrium cupidus deſidero, vel tentamen apparatus exigui
 ſatis ſit; hic pedem figo: ſperans ex hiſce, qvod præfabar,
 con-

constare, cui scilicet bono præstantioris isthoc philosophiæ studium præprimis inserviat. Hoc pristino vigore mihi Tibi q; benevole Lector conservet Stator ejusdem æquissimus, Deus T. O. Max. omnis bonitatis Dator ! Cui Trinun-
trina sit laus, parq;e honor & gloria nunc & in
seculorum secula !

Philosophiæ Candidato & Schole Wasaënsis

Correctori dignissimo :

DN. GEORGIO ÆNELIO,
Populari honoratissimo.

Qvicquid Pontus habet, quicquid tenet Æther & unda,
Quicquid terragerit, quicquid cluit atq; moratur,
Est vel ab aeterno, cum non fundamina Terræ
Facta, nec in cœlo præberet lumina Titan ,
Ante mare ante Chaos ipsumq; volubile tempus :
Vel sua sunt ipsi primordia, terminos ex quo
Esse suum cepit, venitq; in lumenis oras :
Aut independens, cui non dedit ullus ut esset ,
Nec manus Artificis formavit , duxit in actum ;
Sed sibi se debet, propriog; Existere pollet :
Aut etiam trahit esse suum pendetq; creatum
A Genitore Deo rerumq; hominumq; Parente.
Et vere tamen est vereq; existit utrumq; .
Tersus hæc pro more suo, penetrata retexit
Vidia vis animi mentisq; sagacis acumen
Ænelii; qui, quod Musarum gnarus Alumnus
Semper erat, jam feret ex Helicone coronam ,
Quæ vireat longum existens in fronde perenni !
Sc voce ex animo, vulgari carmine quamquam,
CASPAR, ego Forbus cui Bothnia fecit ut essem .

